EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 19.6.2024.
COM(2024) 627 final

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Zviedrijas ekonomikas, sociālo, nodarbinātības, strukturālo un budžeta politiku

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 627 final}

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Zviedrijas ekonomikas, sociālo, nodarbinātības, strukturālo un budžeta politiku

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97[1], un jo īpaši tās 3. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību[2], un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241[3], ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms, stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Atveseļošanas un noturības mehānisms nodrošina finansiālu atbalstu dalībvalstīm reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi radot ES finansētu fiskālo stimulu. Atbilstīgi Eiropas pusgada prioritātēm tas palīdz panākt ekonomikas un sociālo atveseļošanu un īstenot ilgtspējīgu reformas un investīcijas, jo īpaši zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai un dalībvalstu tautsaimniecību noturības stiprināšanai. Tas arī palīdz stiprināt publiskās finanses un veicināt izaugsmi un darbvietu radīšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā, uzlabot teritoriālo kohēziju ES un atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāra turpmāku īstenošanu.

---

[1] OV L 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

[2] OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp. ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj

[3] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj

(2) 2023. gada 27. februārī pieņemtās *REPowerEU* regulas[4] mērķis ir pakāpeniski izbeigt ES atkarību no Krievijas fosilā kurināmā importa. Tas palīdzēs iegūt enerģētisko drošību un dažādot ES energoapgādi, vienlaikus palielinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu, enerģijas uzkrāšanas iespējas un energoefektivitāti. Zviedrija savā nacionālajā atveseļošanas un noturības plānā iekļāva jaunu *REPowerEU* nodaļu, lai tiktu finansētas galvenās reformas un investīcijas, kas palīdzēs sasniegt *REPowerEU* mērķus.

(3) Komisija 2023. gada 16. martā nāca klajā ar paziņojumu "ES ilgtermiņa konkurētspēja: skatījums pēc 2030. gada"[5], lai nodrošinātu informācijas bāzi lēmumiem par politiku un radītu pamatnosacījumus izaugsmes palielināšanai. Paziņojumā kā viens no deviņiem savstarpēji pastiprinošiem faktoriem bija minēta konkurētspēja. Citi faktori bija piekļuve privātajam kapitālam, pētniecība un inovācija, izglītība un prasmes, kā arī vienotais tirgus – ārkārtīgi svarīgas politikas prioritātes, kas palīdzētu reformām un investīcijām atrisināt pašreizējās produktivitātes problēmas, kā arī vairotu ES un tās dalībvalstu ilgtermiņa konkurētspēju. Komisija 2024. gada 14. februārī pēc minētā paziņojuma pieņēma ziņojumu par vienoto tirgu un konkurētspēju[6]. Ziņojumā detalizēti aprakstīts, kādas konkurētspējas priekšrocības sagādā Eiropas vienotais tirgus un kādi apgrūtinājumi vēl aizvien pastāv, tajā tiek analizētas gada norises, vadoties pēc deviņiem identificētajiem konkurētspējas faktoriem.

(4) 2023. gada 21. novembrī Komisija pieņēma 2024. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu[7], tādējādi uzsākot 2024. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada ciklu. Eiropadome 2024. gada 22. martā apstiprināja pētījumā izvirzītās prioritātes saistībā ar konkurētspējīgas ilgtspējas četrām dimensijām. Komisija 2023. gada 21. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī 2024. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā tā norādīja Zviedriju kā vienu no dalībvalstīm, kuras var skart vai apdraudēt nelīdzsvarotība un par kurām būs jāizstrādā padziļināts pārskats. Komisija pieņēma arī ieteikumu attiecībā uz Padomes ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku, kuru Padome pieņēma 2024. gada 12. aprīlī, kā arī priekšlikumu attiecībā uz 2024. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana un kuru Padome pieņēma 2024. gada 11. martā.

(5) ES jaunais ekonomikas pārvaldības satvars stājās spēkā 2024. gada 30. aprīlī. Šis satvars ietver jauno Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 2024/1263 par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97. Tas ietver arī grozīto Regulu (EK) Nr. 1467/97 par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu, un grozīto Direktīvu 2011/85/ES par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām[8]. Jaunais satvars ir vērsts uz valsts parāda atmaksājamību,

---

4 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj

5 COM(2023) 168 final.

6 COM(2024) 77 final.

7 COM(2023) 901 final.

8 Padomes Regula (ES) 2024/1264 (2024. gada 29. aprīlis), ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 1467/97 par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu (OV L, 2024/1264, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj), un Padomes Direktīva

ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi, kā arī pakāpenisku fiskālo konsolidāciju, kas panākamas ar reformām un investīcijām. Tas veicina valstu līdzatbildību un vairāk orientējas uz vidēju termiņu, piedevām plānota efektīvāka un konsekventāka izpilde. Katrai dalībvalstij būtu jāiesniedz Padomei un Komisijai savs vidēja termiņa fiskālais un strukturālais plāns. Valsts vidēja termiņa fiskālajā un strukturālajā plānā ir iekļautas dalībvalsts fiskālās, reformu un investīciju saistības, plānošanas periodam aptverot 4 vai 5 gadus atkarībā no tā, cik ilgs ir valsts likumdevēja parastais darbības laiks. Neto izdevumu[9] virzībai valstu vidēja termiņa fiskāli strukturālajos plānos būtu jāatbilst Regulas (ES) 2024/1263 prasībām, piemēram, par to, ka līdz korekcijas perioda beigām jāpanāk vai jānotur vispārējās valdības parāda ticama samazināšanās vai tai jāsaglabājas piesardzīgā līmenī, kas ir zemāks par 60 % no IKP, un ka valdības budžeta deficīts vidējā termiņā jāsamazina un/vai jāsaglabā zem 3 % no IKP. Ja dalībvalsts apņemas īstenot attiecīgu reformu un investīciju kopumu saskaņā ar Regulā (ES) 2024/1263 izklāstītajiem kritērijiem, korekcijas periodu var pagarināt ne vairāk kā par 3 gadiem. Lai palīdzētu sagatavot minētos plānus, Komisija ir paredzējusi 2024. gada [21. jūnijā] nosūtīt dalībvalstīm norādījumus par ziņām, ko iekļaut plānā un turpmākajos gada progresa ziņojumos, kuri tām būs jāiesniedz, un saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 5. pantu nosūtīs tām tehniskos norādījumus par fiskālo korekciju (attiecīgā gadījumā atsauces trajektoriju un tehnisko informāciju). Dalībvalstīm savi vidēja termiņa fiskālie un strukturālie plāni būtu jāiesniedz līdz 2024. gada 20. septembrim, izņemot, ja dalībvalsts un Komisija vienojas šo termiņu pagarināt par saprātīgu laikposmu. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka šajā procesā iesaistās arī valstu parlamenti, un pēc vajadzības būtu jāapspriežas ar neatkarīgām fiskālajām iestādēm, sociālajiem partneriem un citām ieinteresētajām personām.

(6) 2024. gadā Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada norises turpinās atbilstoši Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanai. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes, joprojām ir svarīgi pilnībā īstenot atveseļošanas un noturības plānus, jo šie plāni palīdz reāli novērst visas problēmas, kas minētas iepriekšējos gados konkrētām valstīm adresētajos attiecīgajos ieteikumos, vai arī būtisku to daļu. Konkrētām valstīm adresētie 2019., 2020., 2022. un 2023. gada ieteikumi joprojām ir vienlīdz svarīgi arī attiecībā uz atveseļošanas un noturības plāniem, kas pārskatīti, atjaunināti vai grozīti saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14., 18. un 21. pantu.

(7) Zviedrija savu nacionālo atveseļošanas un noturības plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu iesniedza Komisijai 2021. gada 28. maijā. Komisija atbilstoši Regulas (ES) 2021/241 19. pantam novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanīgumu, ņemot vērā minētās regulas V pielikumā sniegtās novērtēšanas vadlīnijas. Padome 2022. gada 4. maijā pieņēma lēmumu par Zviedrijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu[10]

(ES) 2024/1265 (2024. gada 29. aprīlis), ar ko groza Direktīvu 2011/85/ES par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām (OV L, 2024/1265, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

9 Neto izdevumi, kā definēts 2. pantā Padomes 2024. gada 29. aprīļa Regulā (ES) 2024/1263 (OV L, 2024/1263, 30.4.2024. ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). "Neto izdevumi" ir visi valdības izdevumi, i) atskaitot procentu izdevumus, ii) diskrecionāros ieņēmumu pasākumus, iii) izdevumus par Savienības programmām, kas pilnībā atbilst Savienības fondu ieņēmumiem, iv) valstu izdevumus par Savienības finansēto programmu līdzfinansēšanu, v) bezdarbnieka pabalstu izdevumu cikliskos elementus un vi) vienreizējos un citus pagaidu pasākumus.

10 Padomes Īstenošanas lēmums (2022. gada 4. maijs) par Zviedrijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (ST 7772/2022; ST7772/2022 ADD1).

un 2023. gada 9. novembrī grozīja šo lēmumu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 11. panta 2. punktu, lai atjauninātu neatmaksājamā finanšu atbalsta maksimālo finanšu iemaksu, kā arī lai iekļautu *REPowerEU* nodaļu[11]. Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu par to, ka Zviedrija ir apmierinoši izpildījusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes īstenošanas lēmumā. Apmierinoša izpilde nozīmē arī to, ka nav bijis regresa attiecībā uz iepriekšējo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.

(8) Zviedrija 2024. gada 26. aprīlī iesniedza savu 2024. gada valsts reformu programmu un savu 2024. gada konverģences programmu saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 8. panta 1. punktu. Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 27. pantā, 2024. gada valsts reformu programma atspoguļo arī Zviedrijas pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā.

(9) Komisija 2024. gada ziņojumu par Zviedriju[12] publicēja 2024. gada 19. jūnijā. Tajā tika izvērtēts, kā Zviedrija īstenojusi attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma laikposmā no 2019. līdz 2023. gadam, un kā Zviedrija īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Balstoties uz šo analīzi, ziņojumā par valsti bija norādīti trūkumi attiecībā uz tādu problēmjautājumu risināšanu, kuri nav ietverti vai ir tikai daļēji ietverti atveseļošanas un noturības plānā, kā arī jauni un nupat iezīmējušies problēmjautājumi. Tajā bija arī novērtēts Zviedrijas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un ES pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress ANO ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

(10) Komisija saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu izstrādāja padziļināto pārskatu par Zviedriju. Komisijas dienesti minētās regulas piemērošanas nolūkiem sagatavoja novērtējumu par Zviedrijas makroekonomisko neaizsargātību, un tā galvenie konstatējumi tika publicēti 2024. gada martā[13]. Komisija 2024. gada 19. jūnijā secināja, ka Zviedrijā pastāv makroekonomikas nelīdzsvarotība. Proti, Zviedrija saskaras ar neaizsargātību, kura saistīta ar Zviedrijas nekustamā īpašuma tirgu un lielu privātā sektora parādu un kura vēl aizvien ir aktuāla, neraugoties uz dažiem nesen izdarītajiem labojumiem, un politikas rīcība minētās neaizsargātības novēršanai ir bijusi ierobežota. Pēc tam, kad vairākus gadus ilgi nekustamā īpašuma cenas bija būtiski pieaugušas, kopš 2022. gada beigām tās ir sarukušas. Privātā sektora parāda līmenis attiecībā pret IKP samazinājās, kam par iemeslu ir liels nominālā IKP pieaugums augstās inflācijas dēļ, vienlaikus parāda līmenis nominālā izteiksmē joprojām paaugstinājās. Straujais procentu likmju kāpums ir negatīvi ietekmējis mājsaimniecību un nekustamā īpašuma jomas uzņēmumu parāda apkalpošanu, samazinājis pieprasījumu un ietekmējis nekustamā īpašuma cenas. Tas, ka dominē mainīgās procentu likmes un ļoti ilga termiņa hipotekārie kredīti, ir radījis spiedienu uz mājsaimniecību bilancēm, samazinot atmaksāšanas spēju, izraisot patēriņa kritumu un veicinot recesiju 2023. gadā. Vienlaikus strauji samazinājās jaunu mājokļu būvniecība. Neraugoties uz pēdējā laikā konstatēto cenu kritumu, mājokļu cenas joprojām ir pārāk augstu novērtētas; šķiet, ka arī komerciāla nekustamā īpašuma cenu korekcija vēl nav notikusi pilnā apmērā, un pastāv parāda apkalpošanas riski, ja

[11] Padomes Īstenošanas lēmums (2023. gada 9. novembris), ar ko groza Īstenošanas lēmumu (2022. gada 4. maijs) par Zviedrijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (ST 14474 2023).

[12] SWD(2024) 627 final.

[13] SWD(2024) 85 final.

procentu likmes saglabāsies augstas un īpašumu novērtējumi samazināsies. Finanšu nozare ir ļoti atkarīga no nekustamā īpašuma sektora, taču šīs nozares stiprajiem rādītājiem būtu jākalpo par aizsargvalni pret nekustamā īpašuma problēmu izplatīšanos plašākajā ekonomikā. Politikas progress ir bijis ierobežots, un, ja nebūs stingrākas rīcības, konstatētā neaizsargātība saglabāsies un varētu izraisīt situāciju, kad atkal pieaug ar aizņēmumiem finansētas mājokļu iegādes apmērs un mājokļu cenu pārvērtēšana. Pasākumi, ar kuriem palielina mājokļu piedāvājumu, varētu lielā mērā novērst šīs problēmas. Turklāt nodokļu sistēma vēl aizvien sekmē ar aizņēmumiem finansētu mājokļu iegādi, kam par iemeslu ir hipotekārā kredīta procentu maksājumu ievērojamā atskaitīšana no nodokļa bāzes, kā arī sekmē mājokļu iegādi īpašumā. Īres tirgus nav reformēts.

(11) Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem[14] Zviedrijas vispārējās valdības budžeta bilance pasliktinājās no pārpalikuma 1,2 % apmērā no IKP 2022. gadā līdz deficītam 0,6 % apmērā 2023. gadā, savukārt vispārējās valdības parāds samazinājās no 33,2 % no IKP 2022. gada beigās līdz 31,2 % 2023. gada beigās.

(12) Padome 2022. gada 12. jūlijā ieteica[15] Zviedrijai rīkoties, lai nodrošinātu, ka 2023. gadā valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums atbilst kopumā neitrālai fiskālās politikas nostājai[16], ņemot vērā to, ka turpinās pagaidu un mērķorientēta atbalsta sniegšana pret energocenu kāpumu visneaizsargātākajām mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Zviedrijai tika ieteikts būt gatavai kārtējos izdevumus pielāgot mainīgajai situācijai. Zviedrijai tika arī ieteikts palielināt publiskās investīcijas, kas sekmētu zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, ņemot vērā *REPowerEU* iniciatīvu, tostarp, izmantojot Atveseļošanas un noturības mehānismu un citus Savienības fondus. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālā nostāja[17] 2023. gadā bija kopumā neitrāla (0 % no IKP). Valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2023. gadā bija kopumā neitrāla ietekme uz fiskālo nostāju (0,1 % apmērā no IKP), un tas atbilda Padomes ieteikumam. Valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu kopumā neitrālā ietekme bija saistīta ar to (mērķorientēto un mērķneorientēto) ārkārtas atbalsta pasākumu samazinājumu (par 0,3 procentpunktiem no IKP), kuri tika vērsti uz mājsaimniecībām un uzņēmumiem, reaģējot uz enerģijas cenu kāpumu, ko daļēji kompensēja virkne mazāku pasākumu, tostarp enerģijas nodokļa samazināšana degvielai. Valsts finansētās investīcijas 2023. gadā bija 4,9 % no IKP – salīdzinājumā ar 2022. gadu tas ir pieaugums par 0,2 procentpunktiem. Zviedrija finansēja publiskās investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās veikšanai un enerģētiskās drošības veicināšanai, piemēram, shēmās

---

14 *Eurostat* euro rādītāji, 22.4.2024.

15 Padomes Ieteikums (2022. gada 12. jūlijs) par Zviedrijas valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Zviedrijas 2022. gada konverģences programmu (*OV C 334, 1.9.2022., 1. lpp.*).

16 Pamatojoties uz Komisijas 2024. gada pavasara prognozi, vidēja termiņa potenciālās izlaides pieaugums Zviedrijā 2023. gadā nominālā izteiksmē ir bijis 7,7 %, ņemot vērā 10 gadu vidējo reālo potenciālo izaugsmes tempu un 2023. gada IKP deflatoru.

17 Fiskālā nostāja tiek definēta kā vispārējās valdības pamata budžeta stāvokļa izmaiņas pret iepriekšējo gadu. Ar tās palīdzību novērtē ekonomikas stimulu, ko rada fiskālā politika – gan tā, kas attiecas uz valsts finansējumu, gan tā, kas attiecas uz finansējumu no ES budžeta. Fiskālā nostāja tiek mērīta kā starpība starp i) vidēja termiņa potenciālo izaugsmi un ii) primāro izdevumu izmaiņām, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus (un neierēķinot ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus) un ietverot izdevumus, ko finansē ar neatmaksājamu atbalstu (dotācijām) no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citiem Savienības fondiem. Negatīva (pozitīva) rādītāja zīme norāda uz ekspansīvu (ierobežojošu) fiskālo politiku.

Industry leap un *Climate leap*, ar kurām tiek nodrošināts finansējums klimata jomas projektiem un mazemisiju tehnoloģijai rūpniecībā, kā arī finansēja investīcijas platjoslas pakalpojumu izvēršanā. Zviedrija vēl nav iesniegusi maksājuma pieprasījumu saskaņā ar Atveseļošanas un noturības mehānismu.

(13) 2024. gada konverģences programmas galvenās prognozes ir šādas. Budžeta prognožu pamatā esošajā makroekonomikas scenārijā paredzēts, ka reālais IKP 2024. gadā palielināsies par 0,7 % un 2025. gadā par 2,5 %, turklāt SPCI inflācija (patēriņa cenu inflācija, neņemot vērā procentu izmaksas) 2024. gadā plānota 2,1 % apmērā un 2025. gadā 1,7 % apmērā. Paredzams, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2024. gadā palielināsies līdz 1,2 % no IKP un 2025. gadā samazināsies līdz 0,3 % no IKP, turklāt sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās būs pieaugusi līdz 32,0 %, savukārt līdz 2025. gada beigām tā būs samazinājusies līdz 31,4 %. Prognozēts, ka pēc 2025. gada vispārējās valdības budžeta bilance 2026. gadā sasniegs pārpalikumu 0,7 % apmērā no IKP, savukārt 2027. gadā – 1,7 % apmērā. Līdz ar to tiek plānots, ka vispārējās valdības bilance visā programmas aptvertajā laikā saglabāsies zem deficīta atsauces vērtības, kas ir 3 % no IKP. Toties paredzams, ka pēc 2025. gada vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP samazināsies līdz 30,0 % 2026. gadā un līdz 28,0 % 2027. gadā.

(14) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka reālais IKP 2024. gadā palielināsies par 0,2 % un 2025. gadā par 2,1 %, savukārt SPCI inflācija 2024. gadā plānota 2,0 % apmērā un 2025. gadā 1,8 % apmērā.

(15) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta deficīts 2024. gadā būs 1,4 % no IKP, kas cita starpā atspoguļo nodokļu ieņēmumu vājāku pieaugumu un lielākus izdevumus, jo īpaši par indeksētām pensijām reģionālajā un pašvaldību apakšsektorā, savukārt vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2024. gada beigās pieaugs līdz 32 %. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālā nostāja 2024. gadā būs ekspansīva – tā palielināsies par 0,6 % no IKP.

(16) Komisijas 2024. gada pavasara prognozē paredzēts, ka no Atveseļošanas un noturības mehānisma neatmaksājamā atbalsta (“dotācijām”) 2024. gadā tiks finansēti izdevumi, kuru vērtība atbilst 0,1 % no IKP (salīdzinājumā ar 0,1 % no IKP 2023. gadā). No Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām finansētie izdevumi dos iespēju veikt kvalitatīvas investīcijas un produktivitāti palielinošas reformas, tiešā veidā neietekmējot Zviedrijas vispārējās valdības budžeta bilanci un parādu.

(17) Padome 2023. gada 14. jūlijā ieteica[18] Zviedrijai 2024. gadā saglabāt stabilu fiskālo stāvokli. Dalībvalstis tika aicinātas savu 2023. gada budžetu izpildes un 2024. gada budžetu sagatavošanas gaitā ņemt vērā, ka Komisija, pamatojoties uz 2023. gada budžeta izpildes rezultātu datiem, ierosinās Padomei sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi Zviedrijas strukturālā bilance, kas 2023. gadā bija 0,1 % no IKP, 2024. gadā tiek prognozēta 0,0 % apmērā, tādējādi tā būs lielāka nekā valsts vidēja termiņa budžeta mērķis (VTM), kas ir strukturālā bilance -1 % apmērā no IKP. Tas atbilst Padomes ieteikumam.

(18) Turklāt Padome ieteica Zviedrijai 2023. un 2024. gadā pēc iespējas drīz izbeigt spēkā esošos ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumus. Padome arī precizēja, ka tad, ja

[18] Padomes Ieteikums par Zviedrijas 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Zviedrijas 2023. gada konverģences programmu (OV C 312, 1.9.2023., 252. lpp.).

enerģijas cenas atkal pieaugtu un tāpēc būtu nepieciešami jauni atbalsta pasākumi vai būtu jāturpina esošie pasākumi, Zviedrijai būtu jānodrošina, ka tie ir vērsti uz neaizsargātu mājsaimniecību un uzņēmumu aizsardzību, ir fiskāli pieņemami un saglabā stimulus taupīt enerģiju. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumu prognozētās neto budžeta izmaksas[19] 2023. gadā ir mazākas par 0,1 % no IKP, un tiek prognozēts, ka 2024. gadā tās būs mazākas par 0,1 %, savukārt 2025. gadā – 0 %. Tiek prognozēts, ka enerģētikas atbalsta pasākumi tiks izbeigti pēc iespējas drīz 2023. un 2024. gadā. Tas atbilst Padomes ieteikumam.

(19) Padome turklāt Zviedrijai ieteica saglabāt valsts finansētās publiskās investīcijas un nodrošināt Atveseļošanas un noturības mehānisma dotāciju un citu ES fondu efektīvu apguvi, jo īpaši nolūkā veicināt zaļo un digitālo pārkārtošanos. Saskaņā ar Komisijas 2024. gada pavasara prognozi valsts finansētās publiskās investīcijas 2024. gadā palielināsies līdz 5,1 % no IKP (2023. gadā tās bija 4,9 % no IKP). Tas atbilst Padomes ieteikumam. Paredzams, ka publiskie izdevumi, kas tiek finansēti no ieņēmumiem no ES fondiem, tai skaitā no Atveseļošanas un noturības mehānisma dotācijām, 2024. gadā saglabāsies stabili, proti, 0,2 % apmērā no IKP.

(20) Pamatojoties uz prognozes sagatavošanas termiņā zināmajiem politikas pasākumiem un pieņemot, ka politika nemainīsies, Komisija savā 2024. gada pavasara prognozē paredz, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2025. gadā būs 0,9 % no IKP, savukārt vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP sasniegs 31,3 %, pateicoties gaidāmajai ekonomikas atlabšanai.

(21) Kā paredzēts Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktā un V pielikuma 2.2. kritērijā, atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Paredzams, ka tās palīdzēs efektīvi risināt problēmas, kas konstatētas attiecīgajos konkrētai valstij adresētajos ieteikumos, – visas vai ievērojamu to daļu. Šajā saspringtajā termiņā ir svarīgi nekavējoties turpināt efektīvu plāna, arī *REPowerEU* nodaļas, īstenošanu, lai zaļā un digitālā pārkārtošanās uzlabotu Zviedrijas ilgtermiņa konkurētspēju, vienlaikus nodrošinot sociālo taisnīgumu. Lai izpildītu plānā noteiktās saistības līdz 2026. gada augustam, Zviedrijai ir svarīgi būtiski paātrināt reformu un investīciju īstenošanu. Joprojām ir būtiski sistemātiski iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības, sociālos partnerus, pilsonisko sabiedrību un citas attiecīgās ieinteresētās personas, lai nodrošinātu plašu līdzdalību atveseļošanas un noturības plāna sekmīgā īstenošanā.

(22) Gatavojot kohēzijas politikas fondu vidusposma pārskatu, Zviedrijai saskaņā ar Regulas (ES) 2021/1060 18. pantu līdz 2025. gada martam jāpārskata katra programma, cita starpā ņemot vērā 2024. gada konkrētajai valstij adresētajos ieteikumos norādītos problēmjautājumus, kā arī nacionālo enerģētikas un klimata plānu. Uz pārskata pamata notiek katrā programmā iekļautā ES finansējuma galīgā piešķiršana. Zviedrijai ir progress kohēzijas politikas un Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā, taču problēmjautājumi ir saglabājušies un starp galvaspilsētas reģionu un pārējo valsts teritoriju joprojām pastāv atšķirības. Ir svarīgi paātrināt kohēzijas politikas īstenošanu, un programmās iekļautās prioritātes vēl aizvien ir aktuālas. Ir ļoti

[19] Šis lielums atspoguļo minēto pasākumu gada budžeta izmaksas, ievērojot ieņēmumus un izdevumus un attiecīgā gadījumā atskaitot ieņēmumus no nodokļiem par enerģijas piegādātāju negaidīto papildu peļņu.

svarīgi arī turpmāk atbalstīt inovāciju, kas veicina vēl lielāku sabiedrības zaļināšanu ar mērķi panākt klimatneitrālu ekonomiku, vienlaikus turpinot novērst sociālekonomiskās atšķirības starp reģioniem, kā arī atšķirības starp pilsētām un ārpuspilsētu apvidiem. Turklāt vēl aizvien ir svarīgi veicināt prasmju pilnveidi un pārkvalifikāciju, īpašu uzmanību pievēršot neaizsargātām iedzīvotāju grupām, jo īpaši migrantu izcelsmes personām. Zviedrija varētu arī izmantot iniciatīvu "Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platforma", lai palielinātu investīcijas tehnoloģijās, ar kurām tiek atbalstīta zaļā pārkārtošanās. Tīru un resursefektīvu tehnoloģiju izstrāde un ražošana, tostarp vērtības ķēžu stiprināšana un darbaspēka un prasmju trūkuma novēršana, ir svarīga Zviedrijas reģionu un šajos reģionos strādājošo mazo un vidējo uzņēmumu ilgtermiņa ilgtspējai un konkurētspējai.

(23) Papildus ekonomiskajiem un sociālajiem problēmjautājumiem, kuru risināšana paredzēta atveseļošanas un noturības plānā un citos ES fondos, Zviedrija saskaras ar vairākiem papildu problēmjautājumiem, kas saistīti ar šādiem aspektiem: i) skolēnu izglītības rezultātu pasliktināšanās, jo īpaši to skolēnu vidū, kuriem ir nelabvēlīga sociālekonomiskā izcelsme un migrantu izcelsme; ii) prasmju nepietiekamība, kas visvairāk skar cilvēkus ar nelabvēlīgu sociālekonomisko izcelsmi un migrantu izcelsmi, un iii) siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšana.

(24) Pamatojoties uz rezultātiem, kas 2022. gadā ir gūti Starptautiskajā skolēnu novērtēšanas programmā (*PISA*), ir konstatējams, ka Zviedrijas skolēnu pamatprasmes kopš 2018. gada ir pasliktinājušās. Lielākais pasliktinājums ir konstatējams matemātikā, kur to skolēnu īpatsvars, kuru sniegums ir zems, bija krietni augstāks par ES mērķrādītāju. Zemā snieguma rādītājs ir vēl vairāk palielinājies to skolēnu gadījumā, kuriem ir nelabvēlīga sociālekonomiskā izcelsme, un atšķirība starp Zviedrijā dzimušiem skolēniem un skolēniem, kuriem ir migrantu izcelsme, ir ļoti liela. Turklāt pastāvīgais kvalificētu skolotāju trūkums rada risku, ka negatīvi varētu tikt ietekmēta izglītības sistēmas kvalitāte un skolēnu sniegums.

(25) 15 % no visiem skolēniem, kuri 2022. gadā pabeidza pamatskolu, bija pārāk sliktas vai nepilnīgas atzīmes, tādējādi liedzot viņiem kvalificēties vidusskolai. Tas it īpaši skar skolēnus ar nelabvēlīgu sociālekonomisko izcelsmi un migrantu izcelsmi, jo daudzi nespēj kvalificēties vidējās izglītības iegūšanai. Šī skolēnu grupa ir arī nepietiekami pārstāvēta privātskolās, kuru skolēniem kopumā ir labākas iespējas kvalificēties turpmākām studijām. Tā kā vairumā darbvietu Zviedrijā ir vajadzīga vidējā izglītība vai augstāka kvalifikācija, no tā izrietošās iegūtā izglītības līmeņa atšķirības palielina arī risku, ka netiks atrasts darbs, kam ir negatīva ietekme uz integrāciju.

(26) Starp dažādām skolēnu grupām pastāv lielas atšķirības attiecībā uz prasmju pakāpi un iegūto izglītības līmeni. Šīs atšķirības ir izteiktākas attiecībā uz jauniešiem, kuri ir dzimuši ārpus ES un kuru gadījumā – salīdzinājumā ar Zviedrijā dzimušajiem jauniešiem – ir mazāk ticams, ka viņi pabeigs vidusskolu un mācīsies, strādās vai apgūs arodu. Tas mazina ārpus ES dzimušo jauniešu nodarbinātības iespējas un rada risku Zviedrijas spējai vēl vairāk uzlabot savu ilgtspējīgo konkurētspēju. Turklāt šīs prasmju atšķirības vēl vairāk palielina darbaspēka trūkumu, kas ir īpaši skaidri konstatējams rūpniecības un pakalpojumu nozarē, un tās ir liels izaicinājums valsts galējo ziemeļu reģionu attīstībai un rūpniecības zaļās pārkārtošanās procesam.

(27) Īstenojot pašreizējo politiku, ir maz ticams, ka Zviedrija sasniegs savus 2030. gada mērķrādītājus saskaņā ar ES politiku siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai. Siltumnīcefekta gāzu emisijas jomā joprojām trūkst atjauninātu visaptverošu scenāriju, kuros ir atspoguļotas 2023. un 2024. gadā veiktās politikas izmaiņas, jo patlaban

pieejamais valdības klimatrīcības plāns ir vērsts uz ilgāku laikposmu līdz 2045. gadam, un tajā nav ietverti kvantitatīvi scenāriji par emisiju trajektoriju laikposmā līdz 2030. gadam. Tomēr vairāki oficiālu un neatkarīgu struktūru izstrādāti pētījumi, šķiet, apstiprina to, ka Zviedrijas pašreizējā politika nozīmēs būtisku neatbilstību ES siltumnīcefekta gāzu emisiju mērķrādītājiem 2030. gadam. Emisiju samazināšana autotransporta nozarē ir ļoti svarīga, lai Zviedrija varētu sasniegt savus 2030. gada mērķrādītājus saskaņā ar ES politiku siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai. Autotransports rada trīs ceturtdaļas no enerģijas pieprasījuma pēc naftas un naftas produktiem, un autotransports ir lielākais fosilo degvielu radīto siltumnīcefekta gāzu emisiju avots Zviedrijā.

(28) Kaut arī Zviedrijā ir Eiropas Savienībā visaugstākais atjaunīgo energoresursu enerģijas īpatsvars kopējā energopatēriņā, tomēr tai joprojām ir neizmantots atjaunīgo energoresursu potenciāls. Šo potenciālu varētu izmantot, lai īstenotu nozaru elektrifikāciju, kas patlaban notiek Zviedrijas dienvidos, un lai īstenotu inovatīvo, zaļo rūpniecības attīstību un dekarbonizāciju Zviedrijas ziemeļos, kurai vajadzīga vēl lielāka elektroenerģijas ražošana. Joprojām ir vairāki šķēršļi valsts atjaunīgās enerģijas ražošanas jaudas palielināšanai. Tas varētu nozīmēt to, ka Zviedrija nesasniedz 2021.–2030. gada laikposmā plānoto vēja enerģijas jaudas palielinājumu par 13 GW un saules enerģijas jaudas pieaugumu par aptuveni 5 GW. Viens no šādiem šķēršļiem ir atļauju piešķiršanas procedūras gan atkrastes, gan sauszemes vēja enerģijas projektu gadījumā. Šos šķēršļus cita starpā rada neefektīvas atļauju piešķiršanas procedūras un veto tiesības, kas ir pašvaldībām un aizsardzības nozares iestādēm.

(29) Ņemot vērā Komisijas sagatavoto padziļināto pārskatu un tās secinājumu par nelīdzsvarotības pastāvēšanu, ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti 1. ieteikumā. 1. ieteikumā minētā politika palīdzēs novērst neaizsargātību, kas saistīta ar lielu privātā sektora parādu un augsti novērtētu nekustamo īpašumu.

AR ŠO IESAKA Zviedrijai 2024. un 2025. gadā rīkoties šādi.

1. Laikus iesniegt vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu. Samazināt riskus, kas saistīti ar mājsaimniecību lielo parādu un mājokļu tirgus nelīdzsvarotību, samazinot hipotekārā kredīta procentu maksājumu atskaitīšanu no nodokļa bāzes un palielinot regulāros īpašuma nodokļus, vienlaikus izstrādājot pienācīgus rīkus labākai politikas novērtēšanai un mērķu noteikšanai. Stimulēt investīcijas dzīvojamo ēku būvniecībā, lai mazinātu visakūtāko nepietiekamību, jo īpaši likvidējot strukturālos šķēršļus būvniecībai. Uzlabot mājokļu tirgus efektivitāti, tostarp, ieviešot reformas īres tirgū.

2. Ņemot vērā ilgstošo kavēšanos, ievērojami paātrināt atveseļošanas un noturības plāna, arī *REPowerEU* nodaļas, īstenošanu, nodrošinot reformu un investīciju pabeigšanu līdz 2026. gada augustam. Paātrināt kohēzijas politikas programmu īstenošanu. Saistībā ar vidusposma pārskatīšanu turpināt koncentrēties uz saskaņotajām prioritātēm, vienlaikus ņemot vērā Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformas piedāvātās iespējas uzlabot konkurētspēju.

3. Uzlabot izglītības rezultātus, tostarp to skolēnu gadījumā, kuriem ir nelabvēlīga sociālekonomiskā izcelsme un migrantu izcelsme, novēršot kvalificētu skolotāju pastāvīgo trūkumu, nodrošinot vienlīdzīgas piekļuves iespējas skolu sistēmā un vēl vairāk atbalstot skolēnu pāreju uz vidusskolu. Pilnveidot darbaspēka, it īpaši personu ar nelabvēlīgu sociālekonomisko izcelsmi un migrantu izcelsmi, prasmes, izmantojot mērķtiecīgus politikas pasākumus un resursus, lai uzlabotu viņu integrāciju darba tirgū.

4. Nodrošināt siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas mērķrādītāju sasniegšanu, jo īpaši samazinot autotransporta radītās emisijas, un paātrināt un racionalizēt atļauju piešķiršanas procedūras atjaunīgo energoresursu, it īpaši atkrastes un sauszemes vēja enerģijas, izvēršanai.

Briselē,

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs